

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

lmj

Sammen er vi stærke

Koalitionsaftale mellem Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn

Verden står lige nu over for store udfordringer. Det samme gør Færøerne. Krigen, der hersker i Europa, kræver menneskers liv og fremtid. Demokratiet, friheden og solidariteten er under pres i store dele af verden. Klimaforandringer og naturødelæggelser kræver grøn energi og naturbeskyttelse. Den store naturrigdom samles på stadig færre hænder. Boligmangel og voldsomme prisstigninger lægger et stort pres på folks hverdag. Manglende økonomisk styring og en ændret alderssammensætning har efterladt os med en uholdbar økonomi.

Men vi har gode muligheder for at handle på disse udfordringer.

Vi hører til blandt verdens rigeste lande. Vi ligger i et af verdens største spisekamre. Vi er berigede med en kompetent erhvervs- og arbejdsstyrke. Vi har en mangfoldighed af private virksomheder og stærke offentlige institutioner. Vi har grønne og vedvarende energikilder. Vi inspireres af modige og nyskabende kulturpersoner og kunstnere. Vi har en stor befolkningsvækst og lav kriminalitet. Vi besidder en stærk identitet med grundfæstede værdier og et stort udbud af fritidsaktiviteter. Og ikke mindst er vi velsignede med en blomstrende ungdom og nærhed mellem folk.

Det giver os alle muligheder for at imødegå udfordringerne. Det giver os fordele, som vi bør forene, så vi i fællesskab skaber et endnu rigere, endnu mere lige, endnu tryggere og endnu mere selvåbent samfund. For sammen er vi stærke.

Vores primære mål er derfor klare:

- Vi vil sikre en holdbar og selv bærende økonomi for os og kommende generationer, vende underskud til overskud på de offentlige finanser og år for år komme tættere på målet om en langtidsholdbar økonomi.
- Vi vil sikre velfærdstjenesterne og en bæredygtig langtidsfinansiering, skabe bedre service til borgerne og løfte lønningerne, uddannelserne og arbejdsforholdene inden for velfærdssektoren.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

- Vi vil gøre hverdagen lettere for lønmodtagere og familier med skatte- og afgiftslettelser, en kortere arbejdsuge og konkret hjælp til trængte familier.
- Vi vil sikre mulighederne for at finde en bolig til en rimelig pris i hele landet.
- Vi vil sikre omstillingen til grøn energi, naturbeskyttelse og bæredygtighed i hele samfundet på en måde, der gør det økonomisk muligt for alle, uanset indtægt, at være med. Og vi lægger vægt på værdiskabelse af og respekt for vores egne ressourcer ved at skabe sunde kvalitetsprodukter og bæredygtig produktion.
- Vi vil styrke konkurrenceevnen i alle erhverv. Det vil bl.a. ske i kraft af flere frihandelsaftaler og tilskyndelse til konkurrence. Vi vil styrke erhvervets evne til at konkurrere om arbejdskraften ved at sænke skatte- og afgiftstrykket og øge arbejdsudbuddet. Samtidig skal hele samfundet få gavn af den særlige værdi, der kommer af at have adgang til vores naturressourcer. Det skal ske via en mere ligelig finansiering og via opsparing i Færøernes Økonomifond.
- Vi vil tage et større ansvar i verden og have vores egen stemme og beslutningskompetence i internationalt samarbejde.
- Vi vil skabe bedre uddannelsesmuligheder, øget forskning og løft af kultur, kunst og sprog på alle områder.
- Vi vil skabe et samfund med frihed, ligestilling, retssikkerhed og lige muligheder.

Økonomi

En ansvarlig økonomi- og finanspolitik skal sikre velfærden og at vores efterkommere arver et samfund, som er mindst lige så godt som vores, og som bygger på en holdbar og selv bærende økonomi.

Der skal styr på de offentlige finanser, og den økonomiske politik skal tage afsæt i en ny analyse af Færøernes finanspolitiske holdbarhed. Koalitionen skal hvert år tage målrettede skridt for at sikre langsigtet økonomisk balance. Vi skal via brede politiske forlig sikre den finanspolitiske holdbarhed og lægge langsigtede drifts- og investeringsplaner. Der bliver i den forbindelse udarbejdet et finanspolitisk regelsæt.

Fremover skal alle nyde større gavn af landets rigdom. Erhvervslivet skal være mere diversificeret, konkurrencen skal være mere lige, og små og mellemstore virksomheder skal have bedre kår.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Skat og moms

Skatteniveauet skal justeres til gavn for lavindkomstgrupper og for et øget udbud af arbejdskraft. Borgere med lav- og mellemindkomst får en fuldt finansieret skattelettelse.

Undtagelserne i momsloven og andre offentlige afgifter revideres med henblik på at gøre bestemte dagligvarer og færøsk produktion billigere. En sådan omlægning skal være fuldt finansieret.

Hjælpepakke i forbindelse med inflationen

Fortsætter de voldsomme prisstigninger, vil koalitionen fremsætte forslag om at yde akut hjælp til de mest trængte borgere. Konkurrencetilsynet bliver styrket.

Ressourceindtægter

En væsentlig, men rimelig, del af det særlige udbytte – ressourcerenten – som kan følge af industrielle særrettigheder, tilfalder landskassen.

Dette skal bidrage til at polstre økonomien, sænke indkomstkatten og skabe lige konkurrencevilkår for hele erhvervslivet. Økonomifonden vil blive brugt som værktøj til at udjævne udsvingene i indtægterne fra ressource-industrierne og i den samlede økonomi.

Ressourceafgifterne, der er pålagt den pelagiske industri og fiskeflåden i Barentshavet, vil blive omlagt.

Det samme gælder den ekspropriationsafgift, som opdrætsindustrien betaler for brugsretten til fjordene. Kommunerne vil få del i denne afgift.

Ressourceafgifterne vil blive tilpasset industriens indtægter og produktionsomkostninger.

Bústaðir (Færøernes offentlige boligselskab)

Loven om Bústaðir bliver ændret. Tilladelsen til at bygge i partnerskab med private fortsætter, dog således, at Bústaðir selv kan bygge boliger og stifte almennyttige boligselskaber sammen med kommunerne. Lærlinge- og studieboliger samt kollegier vil blive prioriteret.

Der åbnes op for muligheden for at yde passende finansiering til boligbyggeri uden for hovedstaden.

Det undersøges, om færøske pensionsfonde kan bidrage med at løse boligudfordringerne.

Kommunerne får tilladelse til at tage passende betaling for serviceydelser til husejere, der ikke bor i kommunen og til at fastsætte bopælspligt i forbindelse med nye kommunale byggeplaner.

Skat på udlejning skal tilfalde den udlejende kommune.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Rentestøtten skal omlægges på en måde, der ikke rammer de nuværende boligejere.

For så vidt angår køb af fast ejendom på Færøerne fastsættes der regler for udlændinge og udenlandske virksomheder, der ikke har tilknytning til landet.

Energi og miljø

Et af koalitionen vigtigste mål er at fremme omstillingen til grøn energi, sætte bindende klimamål og sikre natur- og miljøbeskyttelse.

Koalitionen mål er, at al el-energi på land skal komme fra vedvarende energikilder i 2030, og at udledningen af drivhusgasser reduceres i overensstemmelse med de internationale aftaler, som vi har forpligtet os til.

Fremstødene i klimaaf-talen og i erklæringen om klimapolitik fra 2019 vil blive gennemført.

Ordninger skal anspore til en udfasning af salget af benzinbiler, dieselmiler og oliefyr og til valg af grønne løsninger i stedet.

Alle skal kunne deltage i den grønne omstilling, og støtte- og afgiftspolitik skal understøtte grønne energiløsninger.

En uvildig brugerrådgivning i energispørgsmål bliver etableret snarest muligt.

Offentlige bygninger skal isoleres og omlægges til grønne varmesystemer. Alle nye offentlige bygninger skal opvarmes ved hjælp af grøn energi.

Der lægges en plan sammen med industrien for, hvordan skibsflåden og det maritime erhverv kan reducere deres udledning og omlægges til miljøvenligt brændstof.

Der vil sammen med kommunerne og SEV (det fælleskommunale elselskab) blive fundet en løsning på, hvordan skibene forsynes med landstrøm.

SEV skal på lige fod med private selskaber kunne byde på udbygning af vindenergi.

Natur

En lov om naturbeskyttelse vil blive vedtaget og realiseret. Naturforvaltningen vil blive styrket med bl.a. lokale opsynsfolk, som skal holde øje med sårbar natur i hele landet.

Der skal udarbejdes en terrænplan.

Forskning, rådgivning, kortlægning, opsyn og forvaltning af naturen vil blive prioriteret.

Der vil blive iværksat konkrete tiltag for at beskytte biodiversiteten, herunder planter, fugle, særfærøske husdyr og det maritime liv.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Færingers ret til at færdes gratis i naturen – fra fjeld til fjord – skal sikres. Dette skal ske under hensyn til naturbeskyttelse, sikkerhed og med respekt for den brugsret og aktivitet, som forvalterne af jorden har.

For at bevæge os over i en cirkulær økonomi skal alt affald med tiden sorteres med henblik på genbrug, genanvendelse og gensalg.

Arbejdsmarked

Fremskrivninger viser, at der bliver brug for markant flere ansatte inden for omsorgsområderne i de kommende år. Samtidig er lønningerne på netop disse områder så lave, at det er svært at skaffe tilstrækkeligt med personale. Koalitionen vil derfor sikre en lønstigning til områdernes lavest lønnede grupper, ligesom vi vil foretage en regulering af skattesatsen for at øge arbejdsudbuddet.

Arbejdsugen afkortes til 37 timer. Der vil blive opstartet trepartsforhandlinger om at forkorte arbejdsugen med en time hvert andet år, til den er kommet ned på 37 timer. Arbejdsugen vil blive lovreguleret.

Det offentlige arbejdsmarked skal indrettes på en måde, der sikrer muligheden for at arbejde fuld tid.

Der skal løbende arbejdes med at skabe et rummeligere arbejdsmarked, hvor folk med nedsat arbejdsevne har muligheder og rammer for deltagelse.

Ledighedssystemet bliver evalueret og kan styrkes som centrum for et koordineret trepartssamarbejde om arbejdsmarkedet. Det skal bl.a. fremme smidigere og mere moderne arbejdsmarkedsordninger.

Der etableres en voksenlære-ordning og skrues op for arbejdet med kompetenceudvikling og kompetencevurdering.

Barselsordningen gøres smidigere, så forældre har mulighed for at tilrettelægge barselsperioden efter egne ønsker og behov.

Rettighederne for eksempelvis enkeltmandsvirksomheder og mindre virksomheder til sociale ordninger, sygedagpenge, barsels- og arbejdsløshedspenge bliver revurderet.

Sygedagpengeordningen for timelønnede bliver revideret, og funktionærloven bliver opdateret.

Færingers skal, hvad arbejdstimer og andet angår, have de samme vilkår som udlændinge, der får arbejds- og opholdstilladelse på Færøerne.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Udlændinge skal orienteres grundigt om rettigheder og pligter, have let adgang til at lære færøsk som andetsprog og sikres bedre på arbejdsmarkedet.

Samfærdsel

Færøerne skal knyttes sammen, så vi på lige vilkår kan bo, virke, arbejde og rejse i hele landet.

En fornyelse af den offentlige kystfartsflåde vil blive igangsat snarest. Skibene bygges så vidt muligt på Færøerne og drives med vedvarende energi.

Den offentlige kystfarts prissystem vil blive justeret for at stille borgere i de forskellige dele af landet lige. Biletpriser for udenlandske turister vil ligeledes blive justeret.

Færgernes og bussernes rejseplan vil blive tilpasset borgernes og den stigende turismes behov.

Udbygningen af vejnettet fortsætter i henhold til langtidsplanen, og vedligehold af landevejene bliver opprioriteret.

Pf. Suðuroyartunnilin (Suðuroy-tunnellen A/S) får tilladelse til at foretage alle nødvendige undersøgelser i forbindelse med tunnelen til Suðuroy, og den nødvendige kapital bliver bevilget. Der stiles mod at have undersøgelserne færdige ved udgangen af 2024. Samtidig bliver der foretaget en holdbarhedsundersøgelse og fundet et finansieringsgrundlag hurtigst muligt.

Småøerne

Koalitionen vil styrke småøernes udviklingsmuligheder.

Samfærdslen skal løftes og moderniseres, og mulighederne for at bosætte sig skal forbedres.

Der skal formuleres en ny småø-erklæring med en udviklingsplan og klare mål for virksomhed og trivsel i de små bygder.

Erhvervspolitik

Koalitionen vil arbejde for et mere bæredygtigt, nyskabende og mangfoldigt erhvervsliv, som skaber velfærd, arbejdspladser og vækst i hele landet. Kreativitet, kompetencer, lige konkurrencevilkår og respekt for miljø og trivsel skal danne grundlaget for erhvervslivet.

Fiskeri

Havets rigdomme skal forvaltes klogt og bæredygtigt. Ressourcerne er det færøske folks ejendom og skal derfor forvaltes på en måde, der skaber værdi, udvikling og fremskridt i hele landet. Udbyttet af ressourcerne skal komme befolkningen til gode.

Forvaltningsplanen må revideres, så den tager højde for den alvorlige situation, som bundfiskebestanden er i.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Hjemmeflåden skal erhverve sig nye rettigheder på fjerne fiskefelter for at lette fangsttrykket på hjemmefelterne, og kystfiskeflåden skal have bedre vilkår på hjemmefelterne.

Fangstilladelser tildeles kun de virksomheder og personer, der har bopæl og skattepligt på Færøerne. Eksisterende udenlandsk ejerskab skal bringes til ophør, og nyt udenlandsk ejerskab vil ikke blive tilladt.

Fangsten skal være tilgængelig for fiskefabrikkerne og skal primært udbydes og forarbejdes på Færøerne. Er der ingen konkurrence, skal mulighederne for at lande fisk i udlandet forbedres.

Industrien skal stimuleres til at innovere, værdiskabe og diversificere ressourcen.

Nye og øgede ressourcer udbydes på en måde, der gør dem tilgængelige for flere.

Sikkerheden vil blive forbedret, og der vil blive iværksat en tilsynsordning og mulighed for observatører ombord på fiskefartøjerne.

Reglerne for antitrust gennemgås for at forhindre, at værdierne og erhvervsmulighederne samles på få hænder. Aktørerne i den pelagiske industri vil blive stillet lige, hvis kvoterne reduceres.

Privat salg af tilladelser og rettigheder kan kun foregå på et transparent marked.

Der skal foretages en evaluering af mindstelønnen og måden, som fiskefabrikkerne drives på. Det skal ske i samarbejde med aktørerne i fiskeriet og med udbuddet af arbejdskraft for øje.

Virksomheder, som får tildelt offentlige ressourcer, skal hvert år fremlægge et gennemanalyseret regnskab og en ejerskabsplan for hele deres foretagende.

Der fastsættes brugspligt i hele fiskerierhvervet i det omfang, det er bæredygtigt.

Fiskeopdræt

Der skal arbejdes målrettet for at udvide opdrætsmulighederne til havs og på land, så der bliver plads til opdræt af andre fiske- og dyrearter, tang, skaldyr o.a. Opdrættet skal være økologisk bæredygtigt.

Nye opdrætsområder udbydes offentligt, og der skabes plads til forsøgsaktiviteter inden for forskellige opdræt.

Der skal stilles klare krav til en sygdomsforebyggende drift. Vi skal derfor have et fagligt stærkt sygdoms- og miljøtilsyn. Der skal sættes særligt fokus på opdrættets indvirkninger på biodiversiteten.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Landbrug

Der vil blive formuleret en landbrugspolitik med konkrete mål og med vægt på udviklingen af færøske landbrugsprodukter.

Der vil blive sat fart på færøsk produktion, og vi skal blive mere selvforsynende med flere landbrugsprodukter. Der sættes konkrete mål for en større produktion af grøntsager, kød, mælkeprodukter og stråfoder. De eksisterende støtteordninger knyttes til målene. I Færøernes terrænplan sikres det, at den bedste landbrugsjord ikke anvendes til andre formål.

Turisme og restaurationsbranchen

Turismen vil blive indrettet bæredygtigt og i harmoni med øernes natur og befolkning.

Turismen skal organiseres i samarbejde med den lokale befolkning, som også skal tjene på turismen i området. Når der opkræves betaling for erhvervsturisme, skal det sikres, at pengene bliver lagt i lokalområdet.

Der vil blive fastlagt et beløb for turister, der ankommer med krydstogtskibe. Pengene, som kommer ind, øremærkes til vedligehold og beskyttelse af natur og veje i bygderne.

Restaurationsbranchen vil blive styrket med uddannelsesmuligheder inden for gastronomi, tjenergerningen o.a. Brugen af færøske råvarer vil blive omdrejningspunktet for denne udvikling.

Restaurationsbranchen får tilladelse til at importere vin og øl. Bryggerier og brænderier får tilladelse til at sælge egne produkter fra egne butikker.

Erhvervsturismen skal stimuleres, så turismen kan blive en helårsindustri.

Kreative erhverv

Nye ordninger skal stimulere de kreative erhverv, så de kan udvikles i hele landet. Film, musik, design, tøjproduktion, tekstilproduktion, mad, computerspil, apps og meget andet vil være omfattet.

Filmstøtten bliver omdannet til en filmfond, som sikrer udvikling og armslængdeprincippet i forbindelse med filmproduktion. Støtten vil blive øget gradvist med henblik på at skabe færøske kvalitetsmaterialer.

Refusionsordningen knyttet til filmproduktion vil blive forbedret med henblik på at tiltrække produktioner til Færøerne.

FMX, Faroe Music Export og eksportordninger for andre kreative erhverv vil blive styrket.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

IT og digitalisering

Arbejdet med at digitalisere Færøerne skal fortsætte. Der skal lægges vægt på sikkerhed og brugervenlighed i designet af digitale tjenester.

Vi skal prioritere fornuftige IT-løsninger, der frigiver ressourcer til sundheds- og omsorgsopgaver og skaber løsninger på energi- og miljøudfordringer.

Der skal fra nationalt og kommunalt plan udbydes flere konkrete projekter for at udvikle et stærkt IT-erhverv, og eksport af solide færøske IT-løsninger skal støttes.

Borgernes og virksomhedernes sikkerhed skal øges væsentligt via større transparens og kvalitet i måden, der registreres og sagsbehandles på.

Vi skal via god IT-sikkerhed og kompetenceudvikling arbejde for, at landet og borgerne beskyttes imod IT-kriminalitet og cyberangreb.

Erhverv, der kræver gode IT-kompetencer, eksempelvis rumindustri- og forskning, skal styrkes.

Sønering, råstof-industri og grøn energiproduktion

Færøerne skal markedsføres som internationalt centrum for maritime uddannelser og kurser. Vi vil tilbyde uddannelser, udstyr, teknologi, rådgivning og et stort udbud af tjenester til den voksende skibsfart i vores farvand.

Der skal arbejdes for at udvikle energiproduktion, som understøtter den grønne omstilling.

Industrien skal ansføres til at omlægge til grøn energi, så det skattemæssigt og på anden vis betaler sig at gå forrest i omstillingen.

Vi vil udvikle en færøsk shippingindustri, som går forrest, hvad bæredygtighed angår.

Lovgrundlaget under det færøske internationale skibsregister, FAS, skal styrkes, så udelukkende kvalitetskibe, der lever op til de højeste miljøkrav og internationale regler, kan blive registreret. Der skal være fuldt indblik i ejerregistreringen.

Vi skal stille de strengest mulige krav til miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og sikkerhed til søs.

Det maritime beredskab og det mellemstatslige samarbejde herom skal styrkes.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Bygge- og håndværksbranchen

Byggeregler og lovgivning skal tilpasses færøske forhold, og offentligt udbudsmateriale skal udformes således, at færøske virksomheder kan byde på ligestillet vis.

Der skal udarbejdes en ny lov om digitalisering af offentlige byggeprojekt-materialer og udbud af byggeprojekter.

Industrien skal have adgang til at sortere og genanvende brugte byggematerialer, så den kan reducere sit affald væsentligt.

En vis andel af de offentlige udgifter til byggeri skal øremærkes til kunst.

Offentligt og privat

Private virksomheder kan på visse områder byde ind på løsningen af offentlige opgaver i de tilfælde, hvor det er billigere og bedre. Der skal vedtages en ejerpolitik for offentlige virksomheder, fonde o.a. Politikken skal synliggøre, om visse offentlige virksomheder, hvis opgaver er af erhvervsmæssig snarere end offentlig karakter, kan udliciteres.

Processen for salget af landsstyrets pantebreve i Pf. Smyril Line og Pf. Tjaldur (shippingselskaber) fortsætter.

Engangsbeløb fra salg som disse skal indsættes i Færøernes Økonomifond.

Sundhedsområdet

En ny politik for sundhedsvæsenet vil blive udarbejdet. Der vil blive lagt langtidsplaner indeholdende konkrete mål og visioner.

Det besluttes, hvilke speciallægeområder der skal styrkes i sundhedsvæsenet, og der sættes klare mål for, hvordan behovet for speciallæger inden for sygehusvæsenet og kommunelægeordningen dækkes.

Udfordringerne i kommunelægeordningen skal løses, så alle får egen praktiserende læge.

Der skal i samarbejde med kommunerne etableres et nyt system, der kan sikre det samme serviceniveau over hele landet og for alle borgere. Vi skal i fællesskab sikre, at borgere får sammenhængende behandlingsforløb, og samarbejdet mellem de forskellige sektorer – sundhedsvæsenet, socialvæsenet og ældrepleje – vil blive styrket.

Plejepersonale og uddannet personale i sundhedsvæsenet skal kunne efteruddanne sig løbende.

Tiltagene til en forbedring af folkesundhed vil blive styrket.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Folkesundhedsstyrelsen skal styrkes ved at overtage epidemilovgivningen og ved at forberede en overtagelse af landslægeembedet.

Der vil blive oprettet et universitetshospital med sundhedsvidenskabelig forskning og kompetenceudvikling. Det skal være muligt at tage dele af lægeuddannelsen på Færøerne.

Der vil blive iværksat efterprøvninger af systemer og procedurer, så bevillingerne udnyttes optimalt.

Sundhedsvæsenet skal udvikles digitalt, så det er muligt at have online-konsultationer og -samtaler.

Psykiske og somatiske sygdomme ligestilles. Distriktpsykiatrien styrkes og udbygges, og lægevagten skal rustes til at kunne tage sig af personer med pludseligt opstået alvorlig psykisk sygdom.

Tiltag i kræftplanen skal fremmes, og ventetiden på udredning skal ned.

Ventelisterne i hele sundhedsvæsenet skal ned.

Der arbejdes videre med planerne om lokal dialysebehandling.

Personer, der har pådraget sig et alkohol- eller stofmisbrug, skal have relevant tværfaglig behandling og hjælp hurtigst muligt. Vi skal have et bredere tilbud med ambulante behandling.

Sociale anliggender

Alle tjenester, som socialvæsenet udbyder, skal have brugeren i centrum. Alle, som har brug for særlige tjenester, skal have en kontaktperson. Ordningen "den gode proces" skal evalueres og udvides.

Børneværnsloven skal opdateres, og plejefamiliers arbejdsforhold skal forbedres.

Der skal laves en national plan for behandlingen af børneværnsager, og det forebyggende arbejde omkring familien skal styrkes. Samarbejdet med Børneværnskontoret skal styrkes, og der skal bygges døgninstitutioner for børn.

Modregningen af arbejdsindtægt i folkepensionen vil blive revideret.

Der vil i samarbejde med kommunerne blive fastlagt klare national-kommunale skillelinjer for personer, som er fyldt 67 år og har særlige behov og kroniske sygdomme, og som i dag falder imellem systemerne.

Anbefalingerne i evalueringen af ældreområdet fra 2021 vil blive behandlet sammen med kommunerne, og det, der opnås enighed om, vil blive realiseret. Ældreloven vil blive opdateret hvad angår bl.a. plejeboliger og betaling af disse.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Førtidspensionister sikres efterløn.

Genoptræning og vedligeholdelsestræning vil blive prioriteret, så kravene og formålsbeskrivelsen i loven om social sikkerhed kan overholdes. Der skal følge penge med loven om social tryghed og tjenester.

Behovet for handicapboliger skal dækkes, og der skal i det omfang, der er behov, bygges døgninstitutioner i hele landet. Der skal lægges en langtidsplan for de næste ti år.

Der skal findes en løsning på problemerne angående aflastning og fritidstilbud til personer med handicap. Målsætningen er, at alle får behandlings- og institutionstilbud på Færøerne.

Der skal nedsættes et handicap-ombud hurtigst muligt, og der skal udarbejdes en handicappolitisk plan. Vi skal sikre tilgængelighed i samfundet – også digital tilgængelighed – for alle med nedsat førlighed. Personer med nedsatte kommunikationsevner skal have tilbud om hjælp.

Udfordringerne med hjemløse borgere, herunder herberger skal løses gennem nationalt-kommunalt samarbejde.

Psykisk vold skal kriminaliseres. Projektet "Sig fra" skal fortsætte. Kvindehusets forhold skal forbedres, og rådgivningen og krisecentret skal styrkes.

Ligestilling

Der skal sikres ligestilling i samfundet. Koalitionen skal gå forrest, når Landsstyret sammensættes og andre tillidsposter besættes. Vi skal også fra centralt hold gå forrest i sikringen af mere lønlighed mellem mænd og kvinder. Lagtingets stillingsbetegnelser bliver ajourført.

Ligestillingsloven bliver revideret.

Etiske anliggender

I etiske anliggender kan hvert koalitionsmedlem stemme i henhold til egen overbevisning.

Udenrigsanliggender

Der vil blive lagt vægt på, at Færøerne får flere og bedre handelsaftaler, og det er særlig presserende at sikre færøsk erhvervsliv bedre adgang til EU-markedet.

Der vil blive arbejdet for at opnå færøsk medlemskab i alle relevante internationale fællesskaber.

Der vil blive igangsat forhandlinger som skal sikre Færøerne udvidede udenrigspolitiske beføjelser.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Lagtingets Udlandsudvalg omdannes til et udenrigs- og forsvarspolitisk udvalg, hvor alle partier er repræsenterede, og udvalgets rolle i ordningen vil blive beskrevet tydeligere.

En klar plan for udviklingsbistand og nødhjælp vil blive forelagt Lagtinget til godkendelse.

Aktiviteterne på Færøernes repræsentationer tilpasses de vedtagne udenrigspolitiske mål.

Overtagelser af sagsområder

Sagsområderne luftrum, fyrvæsen, søret og epidemilovgivning overtages, og overtagelse af landslægeembedet forberedes.

Færøerne påtager sig ansvaret for 25 millioner af finansieringen af socialforsorgsområdet årligt. Bloktilskuddet reduceres tilsvarende. Hvis den økonomiske situation ændrer sig, og væksten bliver negativ, bliver planen revideret.

Der arbejdes for, at færøsk bliver det formelle retssprog i Færøernes Ret.

Forsvar og sikkerhed

Alle beslutninger om Færøernes sikkerhed og forsvar skal træffes af færøske myndigheder.

Dette vil blive sikret via samarbejde og aftaler med Danmark og andre lande.

Alle beslutninger om Færøernes sikkerhed og forsvar skal tages med udgangspunkt i det faktum, at Færøerne hører til den vestlige verden og skal samarbejde med forsvarsalliancen NATO. I alle beslutninger om Færøernes sikkerhed og forsvar skal der tænkes på den fælles sikkerhed i de nordlige have.

Landsstyret rådfører sig i alle vigtige sager med Lagtingets Udlandsudvalg (det udenrigs- og forsvarspolitiske udvalg), og overordnede beslutninger forelægges Lagtinget til stillingtagen.

Der udarbejdes en beredskabsplan for, hvordan alvorlige krisesituationer skal håndteres.

Daginstitutionsområdet

Koalitionen vil udvikle daginstitutionsområdet. Der skal være mere tid til pædagogisk arbejde, trivselsskabelse og sproglig udvikling blandt børnene. Pædagogisk forskning vil blive styrket.

Daginstitutionsløven skal opdateres i samarbejde med kommunerne. Det samme skal normeringerne på daginstitutionerne og på specialområdet, der grænser op til dem. Koalitionen vil sørge for efteruddannelser og anden kompetenceudvikling af ledelser, pædagoger og andet personale.

Der optages et ekstra hold pædagoger.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Der skal tilrettelægges merituddannelser og tillægskurser for at skabe mulighed for videreuddannelse på blandt andet pædagog- og sundhedsuddannelser.

Folkeskolen

Skolen skal fremme den almene dannelse og vække børnenes interesse for at kreere og skabe. Der skal være ligevægt mellem humanistiske fag, naturfag og kreative fag. Skolerne får større frihed til at tilrettelægge skoledagen.

Vi vil prioritere klasselærerrollen og styrke tolærerordninger i grundskolen. Vi vil forkorte skoledagen og revidere fagfordelingen, og vi ønsker at sænke antallet af elever i hver klasse. Vi skal i samarbejde med relevante aktører revidere karakterskalaen, læreruddannelsen, kvalifikationsmålene i læreplanerne, skolefritiden, nationale test og PISA-test og lærer- og ledelsestid.

Nám (institution under Landsstyreområdet for kultur, som yder tjenester og undervisningsmateriale til skolevæsenet) skal opprioriteres. Der vil blive tilrettelagt regelmæssig efteruddannelse for skolens personalegrupper.

Der skal etableres mere forskning på skoleområdet.

Efterskoler og højskoler vil blive støttet, og højskoleloven vil blive ændret. Alle elever, der benytter offentlig transport til efterskoler, højskoler og 10. klasse, skal stilles lige.

Det specialiserede område

Alle mennesker har ret til og krav på udvikling, læring og skolegang.

Skolen á Trøðni (Færøernes specialskole) bliver moderniseret.

Skolernes kompetencecentre og Sernám (Færøernes pædagogisk-psykologiske rådgivningscenter) skal samtænkes, og det skal undersøges, om der kan knyttes en psykolog til kompetencecentrene. Desuden skal samarbejdet med sundhedsassistenter udvikles.

Sernáms rolle på børnehavenområdet og i folkeskolen evalueres for at sikre, at opgavefordeling og finansiering følges ad.

Tjenesterne på det specialiserede område skal decentraliseres.

Erhvervsuddannelserne, ungdomsuddannelserne, videregående uddannelser og forskning

Erhvervsuddannelser skal prioriteres højt med flere erhvervsuddannelser, med voksenuddannelse og med bl.a. tiltag fra trepartsaftalen fra 2019.

Ungdoms- og erhvervsuddannelserne skal evalueres løbende, og de udarbejdede anbefalinger skal implementeres.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Der tilrettelægges tillægsuddannelser i pædagogik og sundhedspleje.

Betingelserne for aspiranter evalueres.

Der arbejdes hen imod at sikre sundhedshjælpere løn under uddannelse.

Produktionen af færøsk undervisningsmateriale skal skrues op.

Universitetet skal opprioriteres, og der skal etableres flere relevante uddannelser.

Campusplanen skal fortsætte, og Bologna-aftalen skal på plads.

Uddannelsesstøtten til studerende på de videregående uddannelser skal stige gradvist, og muligheden for fjernstudier skal styrkes.

Der skal lægges en langtidsplan for forskning, udvikling og innovation, og forskning skal koordineres bedre.

Den offentlige støtte til forskning skal forhøjes gradvist, og samarbejdet med erhvervslivet om forskningsprojekter og finansiering skal udbygges.

Erhvervsrettede uddannelser

Uddannelse og efteruddannelsesmulighederne inden for opdræt, ressourceøkonomi og bæredygtig fødevarerproduktion skal styrkes.

Skolesystemet og universitetet skal lægge større vægt på undervisning og uddannelser inden for IT, og det færøske sprog skal prioriteres i al digitalisering.

Der skal oprettes forskellige søfartsuddannelser på ungdomsuddannelses- og universitetsplan.

Færøsk som andetsprog

Undervisningsmateriale til faget færøsk som andetsprog skal prioriteres. Det samme skal efteruddannelse, kursusvirksomhed og eksamensmateriale på området.

Der skal bevilges flere timer til undervisningen af børn og voksne, og loven om studiestøtte skal udvides til at omfatte de langvarige sprogkurser.

Godkendelse af udlændinges uddannelser skal fremmes.

Sprog, kultur og kunst

Den færøske identitet kommer i praksis til udtryk gennem sproget, kulturen og kunsten. Det er afgørende, at denne identitet opbygges løbende. For at gøre det, er det nødvendigt at skabe bedre forhold for den uafhængige kultur og kunst, både på arbejdet og i fritiden.

Vi vil formulere en kunstpolitik.

Kunsten skal støttes, ikke styres. Støttebevillinger vil blive administreret efter armslængdeprincippet. Bevillinger til de forskellige kunstarter vil blive evalueret og lagt i faste rammer.

Bevillinger til kultur og kunst vil blive øget væsentligt. Støtten forhøjes til musik, billedkunst, litteratur, scenekunst, film, dans og skabende kunst som helhed.

Erhvervskunstnere sikres bedre arbejdsvilkår, lønvilkår og efterlønsforhold.

Moms på udenlandske streamingtjenester skal bruges til synlig gavn for Færøerne. Beløbet øremærkes til en styrkelse af kultur og kunst.

Flere børn skal have adgang til Musikskolen. Forholdene skal desuden forbedres for Færøernes Symfoniorkester og for anden orkestervirksomhed.

Bygning af et nationalteater sættes igang.

Et rigt kulturliv og fritidsliv

Den traditionelle kultur inden for museer, bådebyggeri, træsejlskibe, håndarbejde og håndværk vil blive styrket. Det samme gælder den færøske kædedans, kvadkulturen og sangskatten.

Idræt og fritidsfællesskaber skal have gode rammer. Der vil i overensstemmelse med ÍSF's (det færøske idrætsforbunds) langtidsplan blive sat stor opmærksomhed på både bredden og udvalget af idræt og på at skabe gode betingelser herfor. Der skal arbejdes for at forhøje ÍSF's driftbevilling og for at styrke international deltagelse. En del af investeringen i idrætten vil blive dækket af landskassen.

Der arbejdes fortsat for færøsk medlemskab af IOC.

Folkekirkens muligheder for at bevare og bygge forbedres.

Medielandskabet og Kringvarp Føroya (Færøernes nationale radio- og TV-station) skal have bedre betingelser. Mediestøtteordningen skal omlægges og støtte op om dette.

Oversættelse

Rigsombudsmanden på Færøerne

Imj

Styrkelse af det færøske sprog

Det færøske sprog skal styrkes og udvikles vedvarende. Det færøske sprog skal gøres til brugersprog på de digitale platforme. Udbuddet af færøsk børne- og ungdomsmateriale vil blive mangedoblet. Vi forhøjer støtten til oversættelse af materialer.

Arbejdet med at vedligeholde modernmålsordbogen prioriteres, og arbejdet med færøsk som andetsprog udvikles og sikres.

Tilgængeligheden for synshandicappede, læsesvage og skrivesvage vil blive forbedret. Rammerne for tegnsprog, talelære og andre kommunikationsmetoder vil blive udviklet. Den færøske tegnsprogsordbog vil blive færdigudviklet.